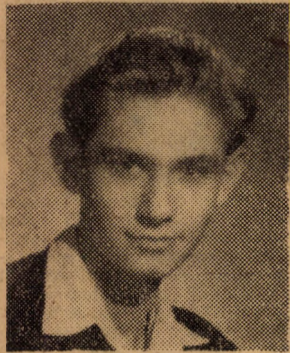

vendégszereplő kultúregyüttesünk énekkara nagy sikert aratott a Fűcsik parkban (cikk a negyedik oldalon)

Kitüntetés

A DISZ Központi Vezetősége Vinczei Gábor elvtársat egyetemünkön végzett kiváló DISZ-munkájáért „Ságvári Endre Eremmel” tüntette ki. A kitüntetést május 18-án Gosztonyi János elvtárs a DISZ Központi Vezetőség titkára adta át.

FELHÍVÁS

Az egyetemi DISZ-bizottság, valamint a kari DISZ-bizottságok felhívják egyetemünk hallgatóit, hogy jelentkezzenek a Mohács-szigeti árvíz-károkozások helyreállításához rohammunkára (augusztus 20—31-ig).

A Mohácsra indulók új csoportjába egyetemünkről 50 elvtárs jelentkezhet. Jelentkezési határidő június 1. Részletes felvilágosítást az illetékes kari DISZ-bizottságon lehet kapni.

HAZAÉRKEZTEK

Üdvözljük Mohácsról hazaérkezett hallgatóinkat, akik kiváló társadalmi munkával segítettek az árvíz-károkozásokon.

Tyukodj Ferenc
Jancsi Gyula
Máté Antal
Ulveczky Tibor
Kispap Kálmán
Rochlich Aladár
Mészáros István
Huszár Artúr
Szedlák József
Pálfi Gyula
Tóth Lajos
Katona Imre
Kardos Zoltán
Tóth Imre
Krajnyák István
Józsa Lajos
Pétervári József
Szabó Béla
Kövesi Tibor
Berettyán László
Farkasinszky Tibor
Pápai János
Jámbor Ferenc
Berta Tibor
Lelek István
Németh Gyula

Scher László
Toldi Ferenc
Takács László
Benátosz Vangelisz
Gadanecz Mihály
Komlóczy János
Hajdu József
Halász Gyula
Demeter Márton
Filip György
Széll Gábor
Nagy Béla
Horváth József
Kovács Aladár

A DISZ Központi Vezetősége a fiatal oktatók részére tanácskozási szervez, amelyet június 2-án tartanak meg. Egyetemünkről 8 fiatal tanársegéd vesz részt a tanácskozáson.

Kovács Lajos

Mohácsi élményeink

AZ INDULÁS

Május 3-án 800 egyetemi hallgató között egyetemünkről 40-en indultunk el, hogy részt vegyünk az árvíz sújtotta Mohács-sziget újjáépítésében. A Petőfi téri búcsúztatás után a filmező gépek pergőtüzében hajóra szálltunk, hogy tíz napra búcsút vegyünk fővárosunktól, egyetemünktől, itthon maradt elvtársainktól, hogy munkánkkal bizonyítsuk együttérzésünket azok iránt, akiket a jeges ár hajléktalanná tett.

Már a hajóról látható volt az a természeti csapás, amelyet a Duna jeges hullámai okoztak. A jobb és bal parson letűredett fák csupasz csonkjai meredtek a pusztítás nyomán kitalástalan életet mutató tájba. Itt-ott egy romhalmaz, amelyben dolgozó emberek éltek békés családi életüket. A látottak nyomán talán inkább elérzékenyülést kellett volna indokoltabb, de bennünk a pusztulás szörnyű képe az erőt és elszántságot sokszorozta meg. Mint az áradatkor a víz, úgy nőtt most lelkesedésünk. Mind nagyobb büszkeséggel töltött el bennün-

ket az a tudat, hogy elsőnk között lehetünk abban a munkában, amely a jeges ár okozta sebeket gyógyítja, bizalommal és reménnyel tölti el a károsultakat ezreket.

MEGÉRKEZÉS

Tizenkét órai hajózás után éjjelkor partra szálltunk Mohácsra. Rövid séta után a mohácsi csata színterének közelében elhelyezett Kilián építő táborba érkezünk, ahol előre elkészített sátrakban, vaságyakon, frissen tömött szalmazsákokon, meleg takarók alatt pihentünk ki a hosszú utazás fáradalmait.

Réggel mindenki frissen ébredt. Még a délelőtti folyamán átvettük a munkaruhát, amelyet honvédségünktől kaptunk minden mohácsi építő. A nap hátralévő részében szépítgettük sátrunk környezetét, majd a munkához szükséges szakmai megbeszélésen vettünk részt.

A MUNKA

Szombat reggel volt. Verőfényes tavaszi nap száz munkába

induló lelkes fiatal énekét kapta szárnyára és röptette messze a korareggeli szél. Munkahelyünk Mohács mellett egy rögtönzött tégláégetőn volt, ahol szénporos tégláégetéshez anyagkitermeléssel foglalkoztunk. Tíz fős brigádokra tagozódva kezdtük meg a munkát egy régi agyagbánya omladozó partján.

Senki nem szervezte, de már az első perctől kezdve meglátottuk, hogy a brigádok „titokban” versenyre keltek egymással. Nem volt olyan ember, akit biztatni kellett volna a munkára. Aki nem akart volna többet dolgozni másoknál. Bár csak egy ember irányította a 100 „új keleti kubikos” munkáját, a szervezőtlenségnek nyomát sem lehetett látni. Az egyik brigád a holtanyag leválasztásánál dolgozott, mások talicskát fogtak, hogy ezt a hasznavehetetlen anyagot elszállítsák, megint mások pedig már a téglalapanyagának, az agyagnak a kitermelésénél munkálkodtak. Mindenki talált magának munkát, mindenki dolgozott, és csak akkor volt körülmenyes a megegyezés, ha valami nehezebb munka adódott. — Talán senki nem akarta volna

vállalni? Dehogyan. Mindenki a nehezebbet akarta választani, hogy igazából megmutathassa, hogy miért jött Mohácsra.

Amikor a filmesek megérkeztek, hogy megörökítsék az első áldozatokat, sokan már alig látszottak ki a maguk köré kitermelt agyagprizma mögül. Így ment ez napokon át. Fogott az eleven agyagpart és magasra nőtték a kitermelt agyag-dombok. Néhány nap múlva már megkezdhetők a szénpor és az agyag összekeverését, ami tulajdonképpen már szakmunka és egyben a téglavégleges alapanyagát is képezte.

A napi 8 órás munkaidő alatt mindenki arra törekedett, hogy a tőle telhető legeredményesebb munkát végezze.

ES AHOGY SZORAKOZTUNK

Munka után mindenki kedve szerint választhatott, hogy mivel töltse szabadidejét. Voltak, akik tanultak (ezek voltak a legkevesebben) a magunkkal vitt jegyzeteket inkább levélíráshozhoz alátétnek, mint tanuláshoz használtuk. Aki sportolni akart, az is válogathatott

a lehetőségek között. Volt futball, röplabda, asztalitenisz felszerelés stb. — Kinek mi tetszett. Megrendeztük az egyetem közötti labdarúgó-bajnokságot is. Sajnos, az idő rövidsége miatt nem tudtuk befejezni, de a lejátszott mérkőzések alapján a bajnokság elsőszámú esélyese a mi egyetemünk csapata volt.

„A LEGFŐBB PROBLÉMA”

Nem feledkezhetünk meg egyetlen „nehézségünkről sem”, amely egész tábori életünk idején végig kísért bennünket. Soha nem tudtuk elfogyasztani azokat a bőséges és ízletes ételeket, amelyekkel naponta négyezer kellett megbirkózni...

Azóta már mi is az egyetem falai között, könyvvél a kezünkben, készülünk a vizsgákra, csak napbarnított arcba ránk árad a nap, hogy nemrég könyv helyett ássával és lapátal próbáltuk lerakni az alapkövet annak a fakadó új életnek, amely a mohács-szigeti romokból a DISZ-fiatalok munkája nyomán sarjadzik.

Máté—Kövesi

GONDOLATOK A XX. KONGRESSZUSRÓL

Árucikk-versenye

„szilárd meggyőződésünk, hogy a tartós, békés egymás mellett élés elkövetkeztével a kereskedelem két világpiaci kialakulása után is jó alap a békés egymás mellett élés számára.”

A TERMELES fejlődésével, módjainak váltakozásával a népek közötti kereskedelmi ügyletek egyre inkább szükségsszerűvé váltak. Különösen korunkban, a nemzetközi munkamegosztás magas fejlettségi foka mellett szükséges a külkereskedelem a népek jólétéhez. A II. világháború sok helyen lezárta az országhatárokat, megakadályozva így a nemzetközi kereskedelmet, a háború után viszont a fellelézés időszakában a kereskedelmi kapcsolatoknak is szélesedniük kellett volna. Az új háború felé tekintgető nyugati körök miatt azonban ez nem történt meg megfelelő mértékben. A szocialista tábor országaival szemben megkülönböztetett kereskedelmi politikába kezdtek. Az a számításuk azonban, hogy az embargó megátoltja ezeknek az országoknak a megfelelő gazdasági fejlődését, nem vált be.

A Szovjetunió ipari termelése az 1949-es 870 pontról 1955-ig 2049-re emelkedett, míg a kapitalista országoké 130-ról csak 193-ra, (1929 = 100).

Az utóbbi években azonban, különösen a politikai helyzet enyhülését eredményező genfi tárgyalások óta a nyugati országok vezetőkörei saját érdekében egyre inkább szaba-

dulni akarnak az Egyesült Államok diktálta kereskedelmi korlátok közül. Ez különösen azért is kényszerítő szükségsszerűség számukra, mert a kapitalista világpiacra belüli kereskedelem nem mutatja és nem is mutathatja a megfelelő érték, vagy volumen emelkedést, ugyanis olyan kapitalista országok is (India, Egyiptom stb.), amelyek eddig kizárólagos vásárlói voltak, egyre többet kereskednek a szocialista tábor országaival. Termelésük fejlődési ütemének fenntartásához, sőt profitjuk realizálásához tehát szükségük van a Szovjetunióval és a népi demokráciákkal való gazdasági kapcsolatokra, különösen akkor, ha hadiiparukat is lassan — a néptömegek nyomására és ennek megfelelően a politikai helyzet enyhülésére — békés termelésre állítják át.

A NEMZETKÖZI gazdasági kapcsolatok kibontakozásával a fegyverek versenyét felváltja az áruk versenye. Ennek a békés gazdasági versenynek két oldala van. A szocialista és a nyugati országok versenyeznek egymással az egymásnak történő áruszállításokkal. Megismerik egymás árucikkjeiben megszálltult termelési eredményeit, ezzel rábukkannak saját hiányosságaira és ezeket kijavítva ezen a téren is konkurrenciáképessé akarnak válni. Ipari és mezőgazdasági szakembereik látogatása a Szovjetunióban meggyőzte a nyugati államokat arról, hogy a Szovjetunió gazdasági területen nemcsak lépést tart Nyugattal, hanem sok helyen meg is előzi azt.

A brit kohászati szakértők látogatása után a l'Usine Nouvelle így ír: „Most az a feladat áll Nagy-Britannia és a többi nyugati ország ipara előtt, hogy felszerelésüket gyors lépésekben és állandóan javítsák, mert különben az egy főre eső termelésük tekintetében nem tudják fenntartani az oroszokkal az egyensúlyt.”

VERSENY FOLYIK Nyugat és a szocialista tábor országai között az elmaradott területekre irányuló áruszállításokban is. A Szovjetunió és a népi demokráciák konkurrenciája miatt a tőkések áruszállításait nem használhatják fel jogtalan gazdasági előnyök szerzésére, politikai befolyásuk kiterjesztésére. Ilyen esetekben ma már ezeknek az országoknak módjukban áll ugyanezeket az árukat a szocialista táborból beszerezni, hátrányos feltételek nélkül. Jó példa erre a aszuani erőmű építése Egyiptomban, melyet az amerikaiak csak politikai engedmények kicsikarása után akartak felépíteni. Mikor azonban a Szovjetunió szintén ajánlatot tett az építésre, az USA letett politikai hátsó gondolatáról és vállalta az erőmű felépítését, ha nem is egyedül, hanem a Világbankon keresztül. A nyugati világ ráébredt arra, hogy a múltban is „az amerikai pénz visszautasítása Keleten — Burmában, Indonéziában és a kezdeti időben Indiában — azért történt, mert a kölcsönök és segélyek durva politikai, gazdasági és katonai kötöttségekkel jártak” és ha a visszautasítást el akarják kerülni, hátsó szándékaikat el kell vetni.

A BÉKÉS GAZDASÁGI VERSENY jelentősége nemcsak világméretűekben jelentkezik, hanem Magyarországra vetítve is, éppen azért, mert országunk nagyon rá van szorulva a külkereskedelemben. A népgazdaság előtt áörbörtű feladat áll. Egyrészt javítani kell a kivitelre kerülő cikkek minőségét, csökkenteni kell önköltségüket, ami lehetetlen a termelési költség növelése és műszaki fejlesztés nélkül, másrészt irányító szerveinknek jobban figyelembe kell venniük országunk adottait, a nemzetközi munkamegosztást, az értéktörvény hatását a kapitalista világpiacra. Végül, de nem utolsósorban, külkereskedelmi vállalatainknak meg kell tanulniuk kulturáltan és jövedelmezően kereskedni és jó szakembereket kinevelésben olyan példákat tekinteni, mint Mikoja elvtárs, akinek igen nagy tekintélye van a nyugati külkereskedelmi körökben is és akit közelgő dél-amerikai útja alkalmából az angol és francia lapok úgy dicsérnek, mint a „Szovjetunió első számú előadóját”.

Sz. T.

MARX KÁROLY ÉLETE ÉS MUNKÁSSÁGA

Marx 1853—64. között eltelt 10 esztendő alatt tüzetesen áttanulmányozta a British Múzeum könyvtárában található gazdag közgazdasági vonatkozású anyagot. E munkának első terméke „politikai gazdaságtan bírálatához” 1859-ben jelent meg.

Munkáját rendkívül megnehezítette nehéz anyagi helyzete. Sokszor egész napját kenyérkeresésre fordította, tudományos munkáját pedig éjjel végezte. Felesége így írt ezekről a napokról: „Férfjemet itt majdnem megfojtották az élet kicsinyes gondjai és meghozzá ezek olyan felháborító formában jelentkeztek, hogy egész energiájára, lényének egész nyugodt, tiszta, higgadt öntudatára volt szükség, hogy ezekben a naponkénti, órákig tartó harcokban össze ne roppanjon.” Egyszer a végrehajtók „lefoglaltak minden csekélységet... ágytűt, fehérneműt, ruhákat, mindent, még szegény gyermekem bölcsőjét és a keservesen síró lányok játékszerét is. Megfenyegettek, hogy két órán belül mindent elvisszék — ekkor fekküdtem a puszta földre, vacogó gyermekkeimmel...”

Ilyen körülmények között végezte hatalmas kutató munkáját, amely nemcsak a gazdasági fejlődésre terjedt ki, hanem áttanulmányozta a közgazdasági elméletek megelőző történetét is. Kiszedte azok lényegét, megmagyarázta keletkezésüket, elválasztotta a haladó gondolatokat a reakcióaktól. 1859-ben tanulmányok és jegyzetek, monográfiák alakjában lényegében előtte fektűt a „tőke” három kötetének és „az érték-többség elmélete” egész anyaga. Ő maga írta, hogy „az egész anyag készen van egyes tanulmányok alakjában, melyeket nagy időközökben írtam saját

nézeteim tisztázására, nem pedig közéltéje céljából.”

„A politikai gazdaságtan bírálatához” című mű a forradalom kezdetét jelenti a politikai gazdaságtanban. Itt már teljessé válik az angol klasszikus közgazdaságtól való elszakadás. A richardói tanoknak már csak egyes fogalmi anyajegyei maradtak (például érték és csereérték azonosítása csereérték néven), amelyeknek a tőkében már nyoma sincs. E műben az árut és pénzt veszi Marx elemzés alá. Tudományosan elemzi a használati értéket és csereértéket, feltárja a kettő viszonyát. Ezt a viszonyt az angol klasszikusok nem tudták kimutatni. Feltárja a munka kettős jellegét és a pénz létrejöttének törvényszerű folyamatát a logikai és történeti egység jegyében. A fent említett műveket a tőke első kötete nyolc év múlva követte (1867). A megjelenést késleltette az, hogy: 1. Marx a tőke valamennyi kötetén egyszerre dolgozott, új eredmények alapján a már kész szöveget újra és újra átnézte. 2. Tudományos munkáját egybekapcsolta újságírói és gyakorlati szervezőmunkájával, mindez sok időt vett igénybe. A „Vagyó urban” visszaverte a kommunizisták elleni támadást. Éberan követte a diplomáciai eseményeket. Hiba lenne fardozásait elveszített időnek tekinteni, mert a munkásmozgalom fellendülése új tapasztalatokat adott kutatásai számára, melyeket felhasznál a tőke megírásához. 3. Nehéz volt anyagi helyzete, gyakran betegeskedett. Ő maga írta egyik levelében, hogy sohasem írtak tudományos munkát olyan nehéz körülmények között, mint ő a tőkét. Kevés menekült volt, akinek többet kellett szenvedni, mint Marxnak és családjának. Liebknecht írja emlékezőseiben,

hogy „sokszor egy falat sem volt gyomrunkban, de ez nem tartott vissza bennünket attól, hogy a British Múzeumba menjünk...” 40 évig dolgozott a tőkén. A legrosszabbul fizetett napzámos Németországban 40 év alatt több bért kapott, mint Marx „tiszteltédfj” fejében a XIX. század egyik legnagyobb tudományos alkotásáért.

A tőke megírásához óriási anyagot dolgozott fel. A megírt monográfiák mintegy 50 nyomdai ívet tesznek ki. A közgazdasági irodalom tizenöt évi tanulmányozása és kritikai feldolgozása után adta közre „A politikai gazdaságtan bírálatát”, mely a tőke első két kötetét alkotja. E két kötet nyomdába adása előtt kétszáz nyomdai ívre kiterjedő kivonatot készített a feldolgozott irodalomból. Huszonnégy évvel a kutató munka megkezdése után tette közzé a tőke első kötetét. A tőke összes előkészítő munkái meghaladják egy ember erejét, de Marx mégis megbirkózott velük. Pedig sok erőt fecsért életfenntartás céljait szolgáló munkára. Emellett a forradalmi párt szervezője és vezetője volt. Megfeszített és szakadatlan harcot vívott a különböző pártellenes, kispolgári áramlatokkal, mely szintén rengeteg idejét kerülte. A tőkéhez több mint 1500 könyvet olvasott el és ezekből kivonatot készített.

A könyvek tartalmát kritikailag sajátította el, a leírt tényeket szigorúan ellenőrizte. Sohasem használt fel ellenőrzetlen forrásokat, semmit sem fogadott el másoktól, nem restellte a fáradságot és igyekezett mindent eredetiben elolvasni. Minden tárgy vizsgálatánál a történelmi előfeltételt kutatta.

Ballai—Tóth—Bácskai
(Folytatjuk.)

Köszönet és elismerés

Szombaton délután egyetemünk Rectori Hivatala, párt- és DISZ-bizottsága fogadást adott a tanácssteremben a párt- és a DISZ-munkában, valamint a társadalmi munka egyéb területén kiemelkedő eredményeket elért negyedéves hallgatók tiszteletére.

A baráti találkozón megjelentek az egyetem vezetőségének, párt- és DISZ-bizottságának, valamint más társadalmi szervezeteinek képviselői. Jelen volt 38 negyedéves hallgató, akik az egyetemen eltöltött négy év során áldozatkész munkájukkal segítették hallgatótársaikat a nehéz feladatok végrehajtásában, akik fardadhatatlanul dolgoztak az oktatató- és nevelőmunka fellendítéséért, akik nehéz körülmények között is bátran vállalták és végezték a közösségi munkát és messzebb láttak egyéni érdekeiknél, amikor a közös érdekekről volt szó. Kiváló munkájukért Káplár József elvtárs, az egyetemi pártbizottság titkára mondott köszönetet és további sikerekkel és eredményekkel gazdag munkát kívánt a gyakorlati életbe távozó negyedéves elvtársaknak.

A hallgatók közül Juhász Károly elvtárs, negyedéves iparszakos hallgató emlékeztet vissza az egyetemen eltöltött munkával tele négy év tapasztalataira, élményeire.

— Nagyon megható számunkra — mondta —, hogy ilyen formában is elismerik munkánkat. Azon leszünk, hogy új munkahelyünkön is

olyan jó kapcsolatokat teremtsünk dolgozóitársainkkal, mint itt, az egyetemen.

A búcsútalálkozás a párt- és DISZ-munkában szerzett tapasztalatok és élmények megbeszélésére, meleg baráti hangulatban folyt le.

Megdicsérjük...

Ellenpacher Jánost, egyetemünk asztalosát, aki főleg a diákszállóban addó javítási és karbantartási munkákat végzi nagy szakudással és példaadó szorgalommal. Kívánjuk, hogy továbbra is eredményesen dolgozzon.

Az előfizetők figyelmébe

Sok szeminárium a II., III. és IV. évfolyamról még nem juttatta el szerkesztőségünkbe az előfizetők nyári címeit. Az elmúlt években is sok előfizetőnk ezért nem kapta meg lapunkat.

Kérjük, június 6-ig küldjék be.

Az SZKP XX. kongresszusának tanulságai egyetemünkön

Egyetemünk tanácsának ülésén a többi között felszólalt Maróti Ödön elvtárs, az ipari kar dékánja, Pach Zsigmond

Maróti Ödön elvtárs:

Az SZKP XX. kongresszusa számos közvetlen útmutatást adott az oktatási munka számára. Szeretnék néhány olyan feladatot kiemelni, melyekről úgy vélem, hogy a jövőben fokozottabban szem előtt kell tartanunk.

Egyik ilyen fontos feladat — az oktatómunka gyakorlatiasabbá tételének szükségessége. Ez a célkitűzés az Ipari Karon nem egészen új. 1950-ben Ikarunkon a szaktárgyak óraszámja 500 óra volt, jelenleg pedig felülmúlja az 1000 órát. Évek óta következetesen törekszünk arra, hogy növeljük a szaktárgyak súlyát, gyakorlatibb jellegűvé tegyük az iparszakos közgazdászok képzését. Ha most felmerül az a kérdés, hogy hogyan menjünk tovább, úgy gondolom, hogy az oktatás gyakorlatiasabbá tételét elsősorban nem a gyakorlati tantárgyak óraszámának további kiszélesítésével kell előrevinni — bár talán a technikai oktatás terén ez a gondolat is felmerülhet —, hanem a tananyagok jellegének megváltoztatásával, a mondanivalók sűrítésével, az oktatás színvonalának javításával, a közvetlen gyakorlati tapasztalatok feldolgozásával. Természetesen elhatároztuk magunkat minden olyan törekvéstől, mely az oktatás gyakorlatiasabbá tételét célul tűzi ki, hanem a veszélyes praktizizmus területére vezethetne. Egyetlen egyetem sem képezhet kész szakembereket. Tisztában kell lenni azzal, hogy a jövőben sem vállalkozhatunk többre, csak arra, hogy a tudás alapjait adjuk meg egyetemünkön. Az oktatás gyakorlatiasabbá tételéhez nélkülözhetetlen a kaderszükséglet tervszerű megállapítása és a kaderszükséglet jelenlegi gyakorlati állapotának javítása. Nem először említem, hogy széles lehetőségeink lennének a gyakorlati jellegű oktatás tökéletesítésére, ha előre tudnánk, akár csak nagyjából, hogy hallgatóink az ipar milyen területére kerülnek. A szemináriumokat annak az iparágnak a példái alapján oktatnánk, ott a hallgatók kerülnek. Ott tölthetnek a termelési gyakorlatokat, anak a területnek az anyagából dolgozhatnak fel a diplomamunkát, az évfolyammunkát, dolgozatokat, stb. Mindez az előrehaladás a gyakorlati jellegű oktatásban a túlzott specializáció veszélyének elkerülésével lenne megvalósítható.

Szorosan ide tartozó kérdés a termelési gyakorlatok rend-

Pál elvtárs a gazdaságtörténet tanszék vezetője. Az alábbiakban közöljük hozzászólásait:

Szere. Az Ipari Karon jelentős eredményeket értünk el a terén. Hallgatóink jelenleg 4 hónapot töltenek az üzemekben és vállalatoknál. Ezt a rendszert meg kell szilárdítani, sőt a pénzügyi lehetőségektől függően további lépéseket kell tenni. Meggondolandó, ne használjuk-e ki azt a lehetőséget, hogy már az első és második év után a hallgatókat üzemekbe vigyük, megismertessük őket a technikával, hogy a hallgatók a második év végén lényegében ismerjék az üzemek szervezetét, technológiáját.

Az Ipari Karon a XX. kongresszus másik nagy tanulsága a technikai oktatással kapcsolatos. Az a feladat áll előttünk, hogy növeljük a technikai oktatás szerepét, színvonalát, hallgatóinkat több műszaki tudással fegyverezzük fel. Meg kell mondanom, hogy ez a feladat sem egészen új a kar munkájában. 3 év óta rendszeresen foglalkoztunk a technikai oktatás bővítésével és ez alatt az idő alatt kb 2-szeresre emeltük az óraszámot. Nem mondhatjuk azonban el, hogy ugyanilyen figyelemmel vizsgáltuk volna, hogy tényleg a legkorszerűbb technikát oktatjuk-e, időről-időre kielejeztük-e azt, ami elavult, valóban azt adjuk-e, olyan terjedelemben, amit hallgatóink a közgazdasági munka során leginkább fel tudnak használni. A technikai oktatás jelentőségének felismerése önmagában azonban nem elégséges. Nyilván meg kell mondanunk, hogy a jelenlegi körülmények között nem tartjuk biztosítottak a technikai oktatás személyi és anyagi előfeltételeit. A Technológia tanszék jelenlegi felszereltsége, személyi állománya nem elégséges a megnövekedett feladatok elvégzéséhez. Sürgős intézkedésekre van szükség az egyetem laboratóriumi rendszérének megszervezéséhez, a tanszék megfelelő felszereltségének biztosításához.

A XX. kongresszus fontos tanulsága számunkra az a dogmatizmus elleni harc. Az ágazati gazdaságtudományok a Szovjetunió tapasztalatain épültek fel. Ezekből a tapasztalatokból a jövőben is gazdagon fogunk meríteni. Ugyanakkor ügyelnünk kell arra, hogy a tananyagainkban még

gyakran egyoldalúan túlerőszakosított példákat magyar vonatkozásokkal helyettesítsük. A tapasztalatok sematikus átvétele a dogmatizmus közvetlen forrása. Ez a helyzet természetesen összefügg azzal a ténnyel, hogy számos helyes elméleti tétel hazai vonatkozásai teljesen kidolgozatlanok. Ez nemcsak az egyetemi oktatást, hanem a közgazdaságtudomány egészét érinti, melynek ugyancsak meg kell birkoznia ezekkel a feladatokkal. Annak következtében, hogy számos elméleti tétel hazai vonatkozásai hiányosak, oktatásunk gyakran elvonatkozott, dogmatikus jellegűvé válik. Káros hatású oktatásunkban a kapitalista magyar ipar fejlődésének szubjektív értékelése. Az a leegyszerűsítés, ahogy a két világháború közötti magyar ipar problémáit kezeltük, nagyon sok kárt okozott. Dogmatizmusnak kell tekintelnünk azt is, hogy fejlődésünket néha nehézségmentesen ábrázoltuk. Nem fejtettük ki, hogy a helyes elmélet, hogyan torzul el a gyakorlatban. A jövőben is azt kell tanítani, hogy az önköltséget hogyan kell helyesen tervezni, de azért azt, hogy a gyakorlatban ez nem ilyen egyszerű, hogy

Pach Zsigmond Pál elvtárs:

A XX. kongresszus a történettudomány és ezen belül a gazdaságtörténet számára is rendkívül sok tanulságot nyújtott. Ezek közül most csak a dogmatizmussal kapcsolatban szeretnék egy-két olyan problémát érinteni, amelyek talán nemcsak a gazdaságtörténetek számára, hanem bizonyos érdekeséget.

— Hadd vegyek egy példát először a korai középkorból. A marxista irodalomban tudomásom szerint egyetlen helyütt fordul elő a „praefeudális” fogalom: Sztálin, Zsdanov, Kirov elvtársaknak azon rövid észrevételeiben, amelyeket a Szovjetunió történeti tanácsának tervezetéhez fűztek. Ennek az egyetlen szónyi megjegyzésnek a nyomán a történettudományban egész éptípus jött létre, a praefeudalizmusnak egész korszaka konstruálódott — pedig valójában a feudalizmus kialakulásának sajátos útjáról van csupán szó, olyan viszonyok között, amikor megelőzőleg nem volt kifejtett rabszolgatársadalom. Nyilvánvaló esete ez a dogmatizmusnak: egyetlen szó „kilavaglása”.

— Sztálin két utolsó művével kapcsolatban egyenesen követelménynek éreztük, hogy minél jobban „bedolgozzuk” a tananyagban, értsd: minél több hivatkozás történjen ezekre a művekre. Ilyen körülmények között az eredmény egy sor erőltetett, dogmatikus hivatkozás volt. Példa erre a nyelv-

számos nehézség gátolja a tervező munkát, hogy gyakran eltorzul a helyes elmélet — sokkal inkább észékelteni kell a hallgatók számára, mert különben kikerülve a gyakorlatba megtorpannak a nehézségek előtt.

Sok vonatkozásban oktatásunk nem bizonyít, hanem deklarál, anélkül, hogy felsorakoztatná a tényeket az egyébként helytálló elméleti tételek bizonyítása érdekében. A szemináriumokon már törekednek arra, hogy a kérdéseket a tények, a bizonyítékok, az érvek és ellenérvek, a következtetések tüzeiben vitassák meg, gyakran azonban megelégednek a kérdésfelvetések illusztrálásával.

A kar valamennyi tanszéke számára életbevágóan fontos az önálló tudományos kutatási tevékenység kiszélesítése. A magyar ipar közgazdasági kérdéseinek kutatása, feldolgozása és oktatása — ebben lehet megjelölni a célt. Ezzel függ össze a gyakorlati való kapcsolat. Nem akarok kitérni azokra a súlyos problémákra, melyeket már nagyon sokszor tárgyaltunk — a tanárok leterhelésére, a tanári fizetések kérdésére, a gazdasági szervek gyakran elutasító magatartására. Látni kell azonban, hogy a tudományos kutatómunka megjavításának kérdéseit e problémák tisztázása nélkül meg nem oldhatjuk.

tudományi munkával kapcsolatban a feléptítmény aktív szerepéről szóló tétel nemegyszer túlhajtott alkalmazása. Így Sztálin azon meghatározásának alkalmazása, hogy a feléptítmény, ha nem szolgálja saját alapjainak megerősítését, védelmét, megszűnik feléptítmény lenni — a feudális abszolút monarchia gazdaságpolitikájával kapcsolatban egyoldalúan a feudális alap megerősítésének kiemelésére vezetett és háttérbe szorult az a szerep, amelyet az abszolút monarchia gazdaságpolitikájában adott szakaszokon kétségtelenül betöltött az alapban lévő kapitalista elemek megerősítése, fejlesztése irányában. Vagy a közgazdaságtudományi munkának azt a helyes tételét, hogy az árutermelet nem szükségképp tőkés árutermelet, hanem többek között kiszolgálhatja a feudalizmust, egyesek ugyancsak túlhajtották, olyképpen, hogy a középkor utolsó századainak növekvő városi és falusi árutermeletében most már csupán a feudális jelleg, a feudalizmus kiszolgálását voltak hajlamosak látni és mellőzték

azokat az erőket, amelyek ebben a folyamatban törvényszerűen a kapitalizmus irányában hatottak.

Nem akarok itt most további példákat felvetni a régebbi korszakokkal kapcsolatban, hanem rátérek a magyarországi kapitalista fejlődés színvonalának értékelésével kapcsolatos problémára. Azt hiszem, itt „a történelem az élet mestere” tételnek bizonyos elferdítéséről van szó, arról, hogy bizonyos fokig a jelenben adott summás értékeléshez alkalmaztuk a kapitalizmus múltbeli fejlődési folyamatának értékelését, szemben „a történelem az élet mestere” igazi értelmével, amely azt kívánja, hogy a múltbeli fejlődés tanulságait állítsuk a jelen szolgálatába.

— Itt először a hazánk gyarmati, ill. félgymati helyzetéről szólni teltt kell említenem, amely tanszékem oktatási anyagán is végigvonul. Ez a megfogalmazás a magyar irodalomban a reformkor liberális történetírésénél és politikusainál nyert polgárjogot; s ismeretes, hogy ezt a megfogalmazást — hazánknak a Habsburg-birodalomtól, majd Németországtól való függésének jellemzésére — pártunk vezetői is gyakran alkalmazták. Mi, történészek, itt azt a hibát követjük el, hogy a klasszikusoknak a gyarmati-félgymati helyzetről szóló megállapításait nem vizsgáljuk meg teljes alaposággal, a konkrét magyarországi viszonyokra vonatkoztatva. Ez esetben ugyanis kiderült volna, hogy bizonyos fontos ismérvek megtalálhatók ugyan Magyarországon helyzetében, de nem minden ismérvi, ami a gyarmati-félgymati helyzetet jellemzi. Ez azután a Habsburg-birodalomnak, illetve az Osztrák-Magyar Monarchiának túléles, túlnegatív értékeléséhez vezetett. Persze, helyes volt felvenni a harcot a burzsoa történetírás Habsburg-imádatával, a helytelen — ökonomista, polgári radikális, szocialdemokrata — Habsburg-értékeléssel szemben; de túlzásba mentünk ezen a téren — így a gyarmatosító törekvéseket objektíve is gyarmatosításnak tekintettük s a Habsburg-birodalom politikájától még a viszonylagos pozitívumot is megtagadtuk (pl. II. József korában).

Összefüggött ez — különösen a XIX. század második felét illetően — a cári Oroszország külpolitikájának és európai szerepének helytelen értékelésével, amire a kiváló szovjet történész, Pankratova elvtársnő mutatott rá a XX. kongresszuson. Bizonyos mértékig a cári Oroszország reakciós európai szerepének „lakozása” — amely kapcsolatban volt Sztálin bírálatával Engelsnek az orosz cárizmus külpolitikáját elítélő cikkéről — vezetett oda, hogy a Habs-

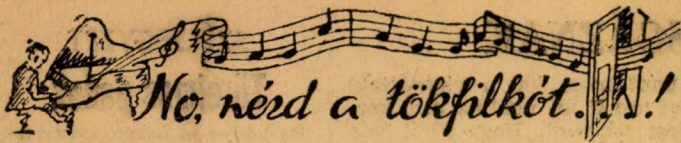
burg-birodalom, az Osztrák-Magyar Monarchia teljesen „feketén” állítottuk be. Nem utaltunk arra a viszonylagos pozitívumára — amelyről Marx beszélt a XIX. század derekán: a Habsburg-monarchia történeti létjogultsága abban állt, hogy ha következtetnünk, gyáván is, de valaminő gátat jelentett a cári Oroszország európai expanziójával szemben. Csak egészen mellékesen említettük az Ausztriával kötött 1867-es kiegyezéssel kapcsolatban Leninnek azt a félreérthetetlen megjegyzését, amely szerint Magyarországot függetlenségét a rabló és mohóbb szomszédok még inkább eltiporhatták volna. (Itt Lenin a császári Németországra és a cári Oroszországra céloz.) Amikor helyesen mutatunk rá a 67-es kiegyezés és a dualizmus reakciós voltára, nem utaltunk eléggé azokra a lehetőségekre, amelyek mégis valamennyire adottak voltak ebben a dualista monarchiában a kapitalizmus magyarországi fejlődése számára s amelyekre támaszkodva a tőkés fejlődés valóban nem jelentéktelen színvonalat ért el.

— Ezzel kapcsolatban még csak egy kérdést. A magyarországi kapitalizmus fejlődésének feltételei közül általában csak kettőt hangsúlyoztunk: a feudális maradványokat, s a függést Ausztriától — e korlátozó feltételeket. Ugyanakkor azonban azt a harmadik körülményt, hogy a soknemzetiségű Magyarországon az uralkodóosztályoknak lehetőségük nyílt a nemzeti területen kapitalista fejlődésének hasznának leföldezésére, hogy a nemzeti területet nyersanyagára, munkaerejére és fogvasztópiacára támaszkodó magyarországi kapitalizmus itt olyan forrásra tett szert, amely némiképpen ellensúlyozta a függő helyzetéből származó hátrányokat — ezt korántsem mutattuk meg hasonló alaposággal.

— Összefoglalva: egy sor kérdésben a Habsburg-birodalommal, ill. az Osztrák-Magyar Monarchiával kapcsolatban a valóban meglevő és alapvető arányokat eltorlítottuk és ezzel összefüggésben a kapitalista fejlődés elért színvonalát valamennyire leértékeltük. Ehhez járult, hogy utóbb, az ellenforradalmi korszakra vonatkozóan, a helyes, pártos törekvés ez ízig-vegyig népelőnes rendszer leleplezésére, ugyancsak bizonyos túlzásokra vezetett a kapitalista fejlődés elért színvonalának értékelésében.

— Ha a XX. kongresszus szellemében a kérdéseket teljes alaposággal kidolgozzuk, ezzel nemcsak múltbeli gazdasági fejlődésünk realitásabb szemléletét mozdítjuk elő, hanem több tanulsággal szolgálhatunk a jelen gyakorlati számunkra is — fejezte be felszólalását Pach Zsigmond Pál elvtárs.

— TE —

CSEHSZLOVÁKIAI UTINAPLÓ

A tavasz leltár szerint „hiánytalanul” beköszöntött: aranyos napsugár, frissen zöld fák, orgonailat, bűgő fagyalt keverő gépek — mi kell más az ifjú, bohém szívek boldog, derűs elégedettségéhez.

Valami azonban még sincs rendben, valami hiányzik (nem szubjektív dolgokra gondolok, mint például a pénz vagy talán a Közgazdász legújabb száma), hanem egyébre, ami átfogó, mely és megmagyarázhatatlan hiányérzetet formál sokunkban.

A múlt hét végén valaki a homlokomra csapott és rájöttem mindenre. Az hiányzott nekünk a boldog-

sághoz, hogy előadás közben, amikor a vizsgáktól felfő emberek az idegfeszültség legmagasabb fokán átadják magukat a szellem erőfeszítéseinek, valaki (bizonyára a testet-oltott nemtorodomság) a zongora mellé üljön és az egész „főváros” tudomására hozza, hogy ő igenis el tudja játszani a tökfilkót (sőt többször is el tudja játszani), s közben elvonja a figyelmet a tökfilkó szerelmi téren tanúsított ügyetlenségének muzikális aláfestésével az egyetem letelezésének igazi értelmétől.

Már saját fülemmel hallottam egy-két igazságot figyelmeztetést. De

mit sem használt. A dal csak szál tovább, betölt folyosót, előadót, szemmináriumot termet.

A kedves meglepetés csak az lenne, ha a tisztelt Megtestesedett

Nemtörődömség egyik vizsgám közben zendít rá a népszerű dalra, mert az legalább eltereli vizsgázótom figyelmét: „tökfilkóról tökfilkóra”.

Az egészről az a tanulság, hogy ha zongoránk közhasználatra ilyen ártalmas következményeknek van kitéve, jobb egy lakatot tenni szájára. Addig is még ez nem történik meg, azt javaslom a lelkes muzsikusnak: ne gyakoroljon az aulában.

— PO —

Kilián György emlékerseny

Egyetemünk házi atlétikai versenyén a következő eredmények születtek:

Férfiszámok. 100 m: 1. Kádár István 11.8, 2. Kovács Antal 11.9, 3. Bálint Ferenc 12.0. 800 m: 1. Pintér János 2:04.6, 2. Orbán János 2:09.0, 3. Mlinárcsik István 2:09.1. 4x100 m: 1. Kádár, Orbán, Kovács, Sasvári 51.2, 2. Sándor, Mlinárcsik, Flascha, Pintér 51.8. Magasugrás: 1. Ferenc József 160, 2. Kopáncz György 155, 3. Sasvári Ferenc 155. Távolugrás: 1. Bálint Ferenc 58, 2. Kádár István 55, 3. Berényi Lajos 54.0. Sülylökés: 1. Dávid János 9.50, 2. Zdenák József 9.20, 3. Kötör Miklós 8.90. Gránát dobás: 1. Szigeti Ferenc 63 m, 2. 3. Ferenc József 60 m, 2-3. Fábán Miklós 60 m.

Női számok. 100 m: 1. Dévényi Erzsébet 15.5, 2. Holubecz Mária 15.8, 3. Toronyi Ágnes 16.0. 400 m: 1. Toronyi Ágnes

77.2, 2. Holubecz Mária 83.0, 3. Nagy Erzsébet 85.0. Távolugrás: 1. Dévényi Erzsébet 41.2, 2. Zabolay Erzsébet 36.7. Gránát dobás: 1. Greczula Klára 31.50, 2. Dombi Margit 25.50, 3. Bajkai Ilona 25.30.

Sporthírek

Labdarúgó-csapatunk legutóbbi ellenfele, a **Fonakikészítő** a mérkőzésen nem jelent meg, így a két pont a miénk lett.

A **Kilián György** emlékersenyben szereplő csapatunk döntő mérkőzését a **Műszaki Egyetem** ellen játszotta, amely 0:0 arányban eldöntetlenül végződött. A **Műszaki Egyetem** jobb gólaránnyal lett végül is az első, csapatunk pedig végeredményben a második helyen végzett.

A férfi kosárlabda-csapat az **Egyetemi Sportnap** keretében az **Orvosi Egyetem** válogatottja ellen 95:48 arányban győzött.

A női csapat az ellenfél távolmaradása miatt legutóbbi játék nélkül jutott a két ponthoz.

A férfi második csapat az **Építőipari ME** ellen a legutolsó bajnoki mérkőzésen 51:43 arányban győzött. Az ellenfélnek ez volt eddig az első veresége. A második csapat eddig kettő vereség ellenében öt győzelmet szerzett.

Röplabda

Pénzügyminisztérium—KG Haladás 3:0, Pénzügyörök—KG Haladás 3:2, Bp. Dozsa—KG Haladás (ifjúsági) 59:33, KG Haladás—Csokoládégyár (női) 3:0.

A bankár eléje lökte a lapot. Sanyi hitetlen mozdulattal felemelte. Kilencen. Megjé, az utolsó tizedet tette fel, azt hiszi, most már nyernie kell, visszanyerni mindent. Nem, nem lehet — gondolja — hogy négysszázhusz forintot csak ilyen egyszerűen itthagynon más zsebére. De csak egy kilenccet kapott. Egy ász, egy kilences, az csak húsz, ha a bankár is huszat húz, vége.

A másik már magának is feldobott két lapot. Még egyet húz, megfordítja. Sanyi nem mer felneézni. Lala nyugodtan hidegen mosolyog, mint egész este.

Húsz nyer — szól rá Sanyira. A fiú felcsapja a lapját. Piros ász, zöld kilences. A bankár int. Sanyi elé töltya a pénzt.

Nyertél.

Sanyi nyakán és halántéka körül megenged a pattanó szorítás. Támadásba lendül és nyer. Egymás után viszi a tétet, már nyolcvan forint hever előtte. Rátesszi. Három hetes kap. A nyolcvan forint százhatvanra szaporodott. Merészen játsszik —, dupla, vagy semmi.

Már nem ideges — Lám igaza volt, most már nyernie kell. — Lapot kér, megszámojja a pénzt és Lala elé nyomja. Ebben a percben Sanyi háta mögöl Karcsi lépett az asztalhoz.

— Hagyjátok abba — mondta. Sanyi szeretne volna felkérni a fiút. Hülye ez — gondolta. — Most hagyjam abba, amikor nyerek.

— Maradj magadnak — csattan fel — nem szabad kártyáznom, vagy csak veled kártyázhatom?

Karcsi hallgat. Igen ő is kártyázott és tudja, a szó nem sokat használ most. De valamit mégis mondania kell.

— Kártyázhat Szanyi nélkülem is, de amit ti csináltok, őszintén szólva, nem valami tisztességes.

Sanyi felröhög.

— Tisztességes? Predikálj komám az egyetemem a baránykádinak. Ott jól áll neked is, ha jó kedvem van meghallgatlak itthon azt csináljok, amit akarok.

— De nem örültséget és gazemberiséget —, folytatja belé a szó Karcsi.

Sanyi felugrik. — Az én pénzem szöröm, nem? Vagy talán loptam?

Karcsi egészen közel lép hozzá.

— Igen Sándor, lopod...

— Hogy érted ezt? — üvölti Sanyi, és már útni is akar. De Lala talpon van, lenyomja Sanyit a székre és ő veszi át a szót. Nyugodtan, nagyon hidegen szól Karcsihoz.

— Sajnálod, amit elvesztettél? Visszaadhatom.

— Hagyd —, legyint az — bár igazad van, sajnálom, ha az utcára szórom, jobb helyre kerül.

Egyetemünk ének-, tánc- és zeneegyüttese május 3-án reggel indult Csehszlovákiába. Az együttes május 3-án este Prágába érkezett.

Az együttes csehszlovákiai tartózkodása során 8 alkalommal lépett a nyilvánosság elé. Május 4-én a Csehszlovák Kommunista Párt főiskoláján tartottuk első fellépésünket; ezt május 5-én este és május 6-án délután Prága reprezentatív kultúrparkjában, a Fucsik-parkban megtartott szereplésünk követte. Május 8-án Turnovban, május 9-én Pardubitzban lépett fel az együttes. Május 10-én Prágában, a Hadsereg Központi Házában szerepeltünk, május 11-én pedig Milovicében léptünk fel.

Május 11-én énekkarunkról felvételt készített a prágai rádió.

Május 13-án indultunk el Prágából hazafelé. Bratislavában leszálltunk és este az ottani kultúrpark nagytermében megtartott előadással fejeztük be csehszlovákiai szereplésünket. Az együttes május 14-én reggel érkezett vissza Budapestre.

Csehszlovákiai fellépéseinket mintegy 18 000 néző nézte végig. Az első két szereplés után, amiken még az utazás fáradtsága érezhető volt, együttesünk igen szépen megállta helyét. Együttesünk, elsősorban a táncsoport, minden alkalommal értékes tetszésnyilvánítással találkozott. Május 6-iki szereplésünkről az Esti Híradó keretében helyszíni közvetítést adott a budapesti rádió; a csehszlovák újságok több alkalommal foglalkoztak kultúregyüttesünkkel és a Rudé Pravo — a Csehszlovák Kommunista Párt központi napilapja — az első oldalon hozott fényképet táncosainkról.

Csehszlovákiai útunkról részletes útinapló formájában számolunk be a KÖZGAZDÁSZ hasábjain. Az útinaplót a jelen számban megkezdjük.

1956. V. 3.

Irány: külföld!... Prága!...

A nemrég még elérhetetlennek hitt álom nagyon is kézzelfogható valóság lett annak a 144 embernek, aki most boldogan, csillogó szemmel foglalja el helyét a **Nyugati pályaudvar** indulási oldalán a „Marx Károly Közgazdásztudományi Egyetem Népi Együttese” részére fenntartott személykocsikban. Boldogan csillogó szemmel, egy nagy elmény küszöbén. Köszönet és hála érte mindenekelőtt az egyetemi kulturbizottság kollektívájának, melynek nem kis munkába került, hogy egyetemünk népi együttese e nagszerű, sok szepet és egy életre maradó élményt nyújtó külföldi útra elindulhatott!

...A vonat indulásáig már csak percek vannak hátra. Kezdődik a búcsúzkodás, lányaik anyjuktól, kedvesüktől — a szemek könnyesen mosolygók. Forró és mindkét részről szívfajdító a búcsú a kultúregyüttes itthon maradt tagjaitól.

Erős fütty... **Csanádi** elvtárs, az együttes „atyja” még egyszer végigfut, végignéz a kocsikon... utolsó ölelések, meg egy-két integetés, egy-két könnyesepp... és lassan kigördül a nemzetközi gyors a **Nyugati pályaudvarról**, hogy elvigyen bennünket egy más országba izelítve adni népi művészetünkből és izelítőt kapni az emberi kultúra és művészet halhatatlan remekműveiből.

...Közeledik a határ

...Legtöbben közülünk először lépik át. Mindannyian az ablaknál tolongunk és boldog-

gan integetünk a mosolygó, barátságosan felénk integető csehszlovák emberek felé.

Egyik énekkaros fiú nagy örömmel fedi fel a megtevesztő hasonlóságot a cseh és magyar tyúkok, kakasok, baromfiak között!

Vonatunk egyre gyorsabban fürja be magát a csehszlovák területre. Szemünk előtt suhannak a magas kultúrájú cseh iparvidékek, **Brünn** és környéke, majd később a vadregényes, csodás hegyvidékek között bújhalunk. Rövid idő alatt 11 alagúton megyünk át, s hol mi bukkanunk fel, hol a vasút mellett folydogáló kis hegyi patak. Partján bájos faházikók. De jön az alkony és behűzödünk a fülkébe.

Megelőnkül a beszélgetés, egy-két helyen már a csehekkel folyik a barátkozás. Egy cseh néni felajánlja **Csanádi** elvtársnak a gyufadobozát (!) cserébe az óvéért. Mikor a csere sikerül, a néni látható örömmel még öt skatulyát ad át azzal a megbízással, hogy ezt mind magyar skatulyára cserélje át. Később látjuk, hogy a csehek szenvedélyesen gyűjtik a külföldi gyufaskatulyákat...

Egy másik fülkében egy magyar származású amerikai, cseh állampolgár huzatja magának é sorok írójával a magyar hallgatókat és a jófajta pilseni sörölt kissé már bizonytalan mozdulatokkal, de meghatottan kíséri a ritmust. **Bori** és **Böbe**, a két táncoslány, énekelnek, szinte kifogyhatatlank a ropogós magyar csárdásokból. Egyszer csak végigfut a vonaton a

hír: mindjárt megérkezünk **Prágába!** Nosza, nyüzsgés, pakolás, rohanás az ablakhoz. És valóban, nem is messze már csillognak a számunkra még ismeretlen világ város fe nyei... egyre közelebb jönnek és végül lassan begördülünk **Prága** egyik modern, csempékkel kirakott pályaudvarára.

Néhány pillanat csak

és máris boldogan öleljük **Pesten** szívünkbe zárt cseh barátainkat, a hosszú **Ivo Machot**, a gömbölyű **Popovitz Mityát** (aki oly kedvesen énekelte az „Az a szép...” című nótát), no meg **Milenkát** és a többieket.

Rövid várakozás és a hideg vacsora elfogyasztása után elindultunk a szálláshelyekre. Hát ami azt illeti, az első éjszaka nem telt el valami simán. Különösen a táncos lányoknak nem volt szerencséjük a szálláshellyel. Mikor délelőtt találoztunk velük, mindjárt feltűnt, hogy mind egyikük egyformán kedvesen kiscit félrehajtja a fejét, valahogy úgy, mint mikor a lány tánc közben kicsit huncutul a fiúra kacsint. Később kiderült, hogy ez a huncutos fejtartás egyelőre nem változtatható meg, s alapvető oka a párna teljes hiánya a leányszálláson. Szegény lányok még másnap reggel is „huncutosan” járkáltak.

Az alkimisták utcája

No de semmivé törpül ez a kis kellemetlenség, amikor ér-

kezésünk másnapján délel meglátogatjuk az ősi **Prága** egyik legszebb, legnagyobb alkottását: a **Hradstvi** a királyi várat. Itt az embk kez alkotta művek oly cás remekét láttuk, hogy :nak ismertetése nem is fér e rész keretébe, a követk naplórészlet fog szólni ró Most csak a vár egyik l jellegzetesebb részét, az „ kimisták utcáját” próbál leírni. Kis utcácska, a alatt húzódik, apró házacsban a városrész lakott. Kés költöztek ide a híres aranycsináló „tudós” magisrek, s e miniatűr szobák (kb. 2 méter magas, 2x2 m ter alapterületű) próbál valamt kispeklálni. Nérlükben még most is ott egy-egy nagyszakállú „almiator” gondterhelt ábrá tal, s összevont szemöldökl kezében a vastag könyvvvel tőri a fejét. Viaszarcának fejezéséről ítélve: ő is tud hogy hiába... Az eredeti lusban helyreállított koralbútorokkal berendezett szobákban tőkeletes volt illúziók: a középkorban értük magunkat. Fénykép tagjaink sikerrel örökített meg a modern magyar ís ság és a cseh alkimisták zépkor találkozását.

Am gyomrunk figyelm tető jelzése hamar kirag tak bennünket a középkor lágából és éhes tömege harcos szellemben indul első jelentős csatájuk f győzelmes ebédharcot vívn knédlivel.

(Folytatjuk)

Kálnai Istvá

Tóth László:

KÁRTYACSATA

Valami természetellenes csend ül a szobában. Fojtó, lélekzetalálító csend. Pedig senki sem alszik. Az ágyak megvetve, üresen húzódnak a fal mellett. A széken költői rendetlenségben szét-szórva ruhák, táskák. Az asztalon üres lekvárosüveg, felszárva kenyérdarabok, átszírosodott papírbán szalonna. Az asztal végénél két fiú ül egymással szemben. Az egyik idősebb, jóvágyású, Lálának hívják, tisztos nevén Jorváth Lajos. A felöltöttebb játékosok főlényes mosolyával uralkodik az egész szobán, bár nem ide tartozik. A másik fiú Sanyi, egy húsz év körüli vékonypénzüi legény. Gesztenyesszínű hullámos haja köcsön hull előre a homlokára, amint végigszánt benne ideges, hosszúcsontú ujjával. Érdekes szeme van. Szinte még kisfiús tekintetű, de mélyen már valami buta klábrándultság vacog. Az egész fiú ilyen kettősségből ötvöztöt. Érdekes, de nincs benne semmi különös. Egy a sok száz közül. A falu szinte egy percről a másikra lökte, csendes, fülkötő szilbongásból, egy nagyváros közepére. Nagyon készületlenül érkezett. De egy hónap sem telt el, s már a Jerevánba járt. Tapasztalt fickók fogadták barátságukba. Szombat délutánként három nővel is randevűzött. Legényesen gond nélkül él, s másfél év után nem ismeri Pestet, bár végigtáncolta összes mulatóját, tánciskoláját. Nem ismeri az életet, pedig látszólag nyakig ül benne.

Most az asztalra támaszkodva, haját túrva, mereven bámulja a szemben ülő fiút. Kártyáznak. Előttük egy halom pénz, négy százaz, tizeselek huszasok és valami aprópénz. Lehet hatszáz forint, talán több.

Négyen kezdtek. Először ultiztak forintos alapon. Két partnerük egy órán belül otthagyták őket. Így is súlyos tandíjat fizettek, az egyik negyven, a másik hetvenöt forintot. Most szobátársaiuk szelvényhez támaszkodva, ágy-szélről fogatva papucos lábukat, figyelik a mérkőzést. Sanyi és Lala huszonegyezik. Csak kettesben. Eddig Sándor veszített, de íme mintha megfordulna a szerencse szele, Sanyi lapot kér, a másik elébe töltya, majd magának is húz egyet. Sanyi felemeli a koszos, megkopott kártyalapot. Ász. Megkönynyebülve nyúl a pénzéhez. Tíz forintot tesz középre.

— Tízest még egyet — mondja.

A bankár eléje lökte a lapot. Sanyi hitetlen mozdulattal felemelte. Kilencen. Megjé, az utolsó tizedet tette fel, azt hiszi, most már nyernie kell, visszanyerni mindent. Nem, nem lehet — gondolja — hogy négysszázhusz forintot csak ilyen egyszerűen itthagynon más zsebére. De csak egy kilenccet kapott. Egy ász, egy kilences, az csak húsz, ha a bankár is huszat húz, vége.

A másik már magának is feldobott két lapot. Még egyet húz, megfordítja. Sanyi nem mer felneézni. Lala nyugodtan hidegen mosolyog, mint egész este.

Húsz nyer — szól rá Sanyira. A fiú felcsapja a lapját. Piros ász, zöld kilences. A bankár int. Sanyi elé töltya a pénzt.

Nyertél.

Sanyi nyakán és halántéka körül megenged a pattanó szorítás. Támadásba lendül és nyer. Egymás után viszi a tétet, már nyolcvan forint hever előtte. Rátesszi. Három hetes kap. A nyolcvan forint százhatvanra szaporodott. Merészen játsszik —, dupla, vagy semmi.

Már nem ideges — Lám igaza volt, most már nyernie kell. — Lapot kér, megszámojja a pénzt és Lala elé nyomja. Ebben a percben Sanyi háta mögöl Karcsi lépett az asztalhoz.

— Hagyjátok abba — mondta. Sanyi szeretne volna felkérni a fiút. Hülye ez — gondolta. — Most hagyjam abba, amikor nyerek.

— Maradj magadnak — csattan fel — nem szabad kártyáznom, vagy csak veled kártyázhatom?

Karcsi hallgat. Igen ő is kártyázott és tudja, a szó nem sokat használ most. De valamit mégis mondania kell.

— Kártyázhat Szanyi nélkülem is, de amit ti csináltok, őszintén szólva, nem valami tisztességes.

Sanyi felröhög.

— Tisztességes? Predikálj komám az egyetemem a baránykádinak. Ott jól áll neked is, ha jó kedvem van meghallgatlak itthon azt csináljok, amit akarok.

— De nem örültséget és gazemberiséget —, folytatja belé a szó Karcsi.

Sanyi felugrik. — Az én pénzem szöröm, nem? Vagy talán loptam?

Karcsi egészen közel lép hozzá.

— Igen Sándor, lopod...

— Hogy érted ezt? — üvölti Sanyi, és már útni is akar. De Lala talpon van, lenyomja Sanyit a székre és ő veszi át a szót. Nyugodtan, nagyon hidegen szól Karcsihoz.

— Sajnálod, amit elvesztettél? Visszaadhatom.

— Hagyd —, legyint az — bár igazad van, sajnálom, ha az utcára szórom, jobb helyre kerül.